

živeli na račun rajin, o njenoj mucu i zaradi. Protiv raje njiovi su interesi bili saglasni; oni su bili jedna privilegisana kasta nad narodom, kao što postoje u svima azijskim državama. Ali između sebe, oni su se grabili, ko će imati veći prihod od raje. Otuda su nicali sve one bune paša protiv Sultana i bune janičara protiv Sultana i protiv paša i spahija. One bi bune za kratko vreme uništile Tursku carevinu, da Turska sa pomoću Evropljana nije "civilizirala" svoju vojničku silu i silu državnu administraciju. Svakoje ako, u onom trenutku turska državna celina i turska centralna vlast, bili su slabiji no i kada i to je veoma olakšalo uspeh srpske revolucije.

Prevrat što ga je učinila revolucija u srpskom narodu, tako je ogroman, da mi danas upravo ne možemo ni da pretstavimo njegov pravi značaj. Nije tu bilo samo podeljenje tursko-državnog zemljišta, nije ni promena vlade, već je tu zbrisana cela jedna neradna klasa ljudi koja je živila sa svim drugim životom, govorila drugim jezikom, verovala drugu veru, a smatrala srpski narod kao svoje imanje.⁽¹⁸⁾ Spahije, koji su kupile desetak; janičari, koji su primali platu, držali đumruke i zanimali se zvaničnim otimanjem od naroda, subaše i dahije - kao paše i kadije, sve je to iščezlo. Nezna se koliki je bio broj ovih izelica u ondašnjem beogradskom pašaluku, ali sudeći po tome, što su oni imali subaše čak i po selima i sudeći po borbi, kojy su Srbi morali s njima da izdrže cele 2 godine, to mora biti da je njiov broj bio dosta veliki. Ova izelička klasa sastavljala je u isto vreme i organizovanu snagu turske države. Jednim mahom dakle srpski narod postao je slobodan i socijalno i politično. Od tog trenutka upravo moglo je biti reči o vlastima, zakonu i poredku u srpskom narodu, Jer srpski narod ne priznavaše tursku državu za svoju - ni sebe za građanina u njoj. Dalje: uništenjem turskog elementa u Srbiji započela se promena kulture u srpskom narodu. Od tog doba upravo Srbi počinju da žive u varošima i istočnjačke navike, običaji, proizvodi, ukus i t.d. koji su vladali u varošima, zamenjuju se evropskim. Od tog doba započinje ekonomski značaj varoši, i započinje se proces raspadanja patrijarhalnog ekonomskog ustrojstva srpskog naroda u selima.

Socijalno-politični prevrat u srpskoj revoluciji. Obrazovanje nove srpske